ԵՐԱՊԱՏ

Լրագիր Տարբերակաց

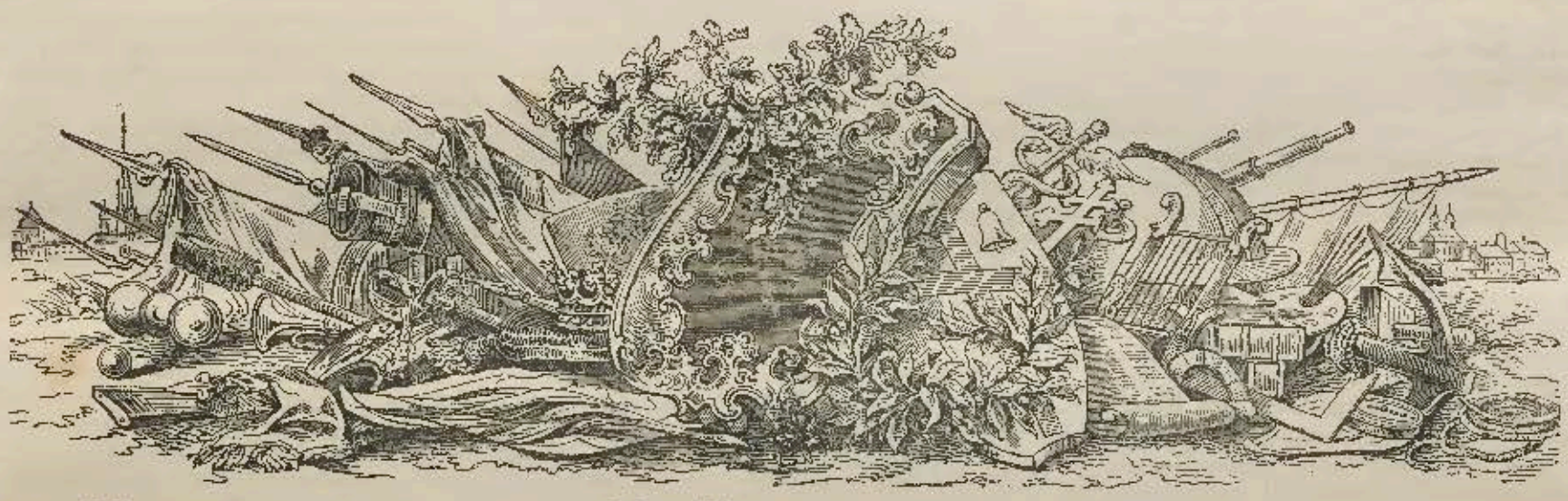

Թիւ 11 — **20 (8) ՄԱՐՏԻ** — **1854**

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՒՍՏՐԻԱ - Վիեննա, ապրիլեան լուր։
ԳԱՂԼԻԱ - Յրուշն ոտ Լիւի լրջաքարական թեան զիր։ Ամբ. եւ այլ լուր։
ԱՆԳԼԻԱ - Պարլիկ ծանին նաւ ատարմիզը։ Ամբ. լուր։
ՇՈՒԵՏ ՄԻՆՈՒԼԵՊԻԱ - Ազատ բանակ մը կը պատրաստուի։
ՖՈՒՍԱՅՈՏԱՆ - Ամբ. լուր։ Դեսբրատ Դամին ջոջաքարական թեան։
ՏՈՒՐՔԱՍՏԱՆ - Թագաւորին ուրեւորեան ուերբաթեան գեսպանները։ Ռուսաց խօսքը։ Օսմանեան գեսպանին եւ կանոնները։
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՏԵՊԻՒԹԻՒՆ - Պետութեան գաւառներէն եկած պատերազմական ու այլեւայլ լուրեր։ — Նրան ատրեմի գեղքերը։ Քրիստոնէից պատուհասիներ։
ՈՒՍՍԻԱՆԱԿԱՆԵՔ - ԸՐԹԻՍՏՈՒԹԻՒՆ։ - Ճենաստանի մասարը։
ԱՂԹԵՐՔԱԳՐԱԿԱՆ - Սեւ ծովի վրայ տեղեկութիւն։ (Շարունակութիւն։)

ԱՒՍՏՐԻԱ

ՎԻԵՆՆԱ, ՄԱՐՏԻ 20։

ԻՐԱՅՐԱՓԸԼԱՔԻՑ մէջ իբրեւ ասոյգ կը հաստատուի, որ ամսոյս 6ին Պետերբուրգէն առապիական դահլիճին նոր առաքելութիւններ եկած են արեւելեան խնդրոյն վրայ՝ իբրեւ պատասխան մը Յունուարի 13ին ասկից Պետերբուրգ իրկուած առաքելութիւններուն։ Որչափ որ կը կարծուի՝ Ռուսաց կուսակցութիւնը կ'առաջարկէ խաղաղութեան յարաջընթաց, յատակագիծ մը՝ որ զնոր պատրաստ ընդունելով Պանուբեան իշխանութիւնները դարձնելու, եթէ որ նոյն յատակագիծը ընդունելու ըլլայ։ Այս Ռուսաց կողմանէ եղած առաջարկութիւնը հասնելոյ մեծ ազդեցութիւններուն երեսփոխանութեան խորհրդեանը հաղորդուեցաւ, ուր որ թէ կարենա ընդունելի չհամարուելու, ինչպէս կ'լսուի, բայց եւ ոչ ալ դեռ մերժուեցաւ։ Ակնկալ կը հետեւի որ դեռ խաղաղութեան յոյսը բոլորովին չնզուած չէ։

— Այսպէս նաեւ Պուրսի թագաւորն ալ, որչափ որ կ'երեւայ, խաղաղարար գործունէութեան մը մէջ է։ Բաց անկից՝ որ նոյն թագաւորը Ռուսաց կայսեր հետ առ բանիս վրայ թղթակցութեան մէջ կը համարուի, նաեւ իր կողմանէ երեւելի անձինք, ինչպէս են Արէսպէն կոմս ղրկուած եւ Հանենպերկերն - Սիկինգենկէն իշխանը, մեծամտական դեսպանութեամբ Լոնտոն ու Փարիզ։ Մանթեյֆիլը գրեգասեան ալ Փրանկֆորտ Յովսէփ կայսեր խրկած է։

— Ամսոյս 9ին արտաքին գործոց պաշտօնեայ Պոլ-Շուէնդայն կոմսը՝ դեսպանական խորհուրդ մը ըրած է, որուն ներկայ էին Անգլիոյ, Գաղղիոյ եւ Տաճկի դեսպանները։ Վեսմորլանտ Անգլիոյ ու Արիֆ Էֆենտի Օսմանեան՝ դեսպանները կատարելապէս իրենց ընդունած էին, եւ առ իրենց թերը խորհրդեան նիւթ եղած էին։

— Լոնտոնէն ստացուած 14ին հեռագրով կը ծանուցանեն թէ Ադիրիոր ծովապետին հրամանն գացեր է, որ իր նաւատորմիղով Պարդիկ ծովի մէջ չդառնայ մինչեւ որ Ռուսաց դէմ պատերազմը չհրատարակուի, եւ հիմակու հիմա Գրիկ Հոլշթայնի նաւահանգիստը կենայ։

— Նոյն ժամանակաբերեն ամսոյս 15ին հեռագրով տրուած լուրը կ'ըսէ, որ նաւատորմին երկրորդ բաժինը Գոբի ծովապետին հրամանատարութեանը ճամբայ ելլելու հրամանն տուած է։ Այս բաժնին գրաշարիր նաւն է Դէպիմէն 120 թնդանօթով, որուն հիւսիսական ուրիշ չորս նաւերը 280 թնդանօթով։

ԳԱՂԳԻԱ

ՓԱՐԻԶ Մարտի 6ին Մոնիթէր հեռաւեալ շրջաբերական մը զիր հրատարակած էր, զորն որ Տրուէն առ Լիւի տրտաքին գործոց պաշտօնեան գաղղիական դեսպաններու եւ գործակատարներու կը գրէ։ Ամբողջութիւն, ինչպէս որ անցեալ թիւերնուս մէջ խոստացած էինք՝ մեր ընթերցողներուն հոս կը հաղորդենք։

Պարոն։

Ընդդէմ ձեզի ծանօթ է Դիկոլայոս կայսեր՝ մեծատաւ. թնքնակալին թղթոյն տուած պատասխանը, նոյնպէս կարդացած էք նոյն Վիհարտենի՝ իր ժողովրդեան ուղղած յայտարարութիւնը։

Այս երկու գրուածներուն հրատարակութենէն՝ հոսանք վերջին ակնկալութիւնն ալ, որն որ տակաւին պետերբուրգի դահլիճին խնամատարութեան վրայ մնալու կրնար ունենալ, եւ այն ձեռքը՝ որն որ մեծ պատիւ գտած էր ի հիմանց տատնելու Եւրոպային հաստատութեամբ օգտուելուն հանելու համար, հիմակ բնութեան ճանաչայ կը բանայ կրկին եւ բարեսիրութեան փոխանակութեանց։ Կայսերական կառավարութիւնը շատ կը ցաւի որ իր ջանքերը պարապ նայն եւ իր չափաւորութիւնը յաջող եղած մը չունենայ։ բայց յառաջ քան մեծ պատերազմ մը սկսիլը, որուն թէ պատճառ չառաւ եւ գորն որ Գաղղիական ազգին հայրենասիրութեան ապառնիմութիւնը գրեթէ պիտի հոնէ, իրեն պարտք կը սեպէ նորէն իր վերջին մեկնի ընել պատահելու դէպքերուն պատասխանատուութիւնը եւ նոյնին բոլոր ծանրութիւնը ձգել այն սերտութեան վրայ՝ որն որ պարտական է համոր տալու թէ ապագայ ժամանակներուն եւ. թէ Աստուծոյ։ Գիտեմ՝ որ քաղաքավարութեան կանոններն առ զարձա խիստ կը դժուարացնեն, բայց նոյնը գլուխ կը տանիմ զիրանալով որ ամենեւին խոսք մը չեմ զլուցեր՝ որն որ խրճմնանագս համեստայն չըլլայ։

Ինձ տիտ կայսրը՝ Ռուսաց կայսեր նամակ մ'ուղղելով, որուն մէջ մեծապէս հաշտարար ոգւոյ մը հետ ազնուական համեստանկախասութիւն մը կը տիրէր, ուզեց բոլոր միտ թիւնը փոխատել այն խնդրին՝ որն որ աշխարհը խաղաղութեան ու պատերազմի մէջ տեղն ի կախ կը բռնէր, եւ միանգամայն ջանալ նոյնն այնպէս կարգի դնելու, որ ամենեւին մեկու մը պատուոյն վնաս չհասնի։ Փոխանակ նոյն սահմաններուն մէջ կենալու. եւ իրեն մատուցուած բարեկամական ձեռքն ընդունելու, Նիկողայոս մեծատաւ. ինքնակալն աւելի ուզեց խոսքն այնպիսի խնդիրներու վրայ դարձնել, որոնց վրայ հրապարակական կարծիքն արդէն իր պատասխանն օրաշրջի կարած է, եւ միանգամայն այնպէս ձեւացուց որ՝ իր կատաղութեան գրգռած ճգնաժամին սկզբէն՝ ինք նպատակ եղած ըլլայ մասնաւորապէս ու կարգաւորեալ կերպով իրեն դէմ նիւթուած քիշատութեան մը, որմէ հարկ էր որ բաներն հիմնական պատուած վիճակը հասնէին։ Չէ թէ իմ ձայնս, հապա բոլոր Եւրոպայի ձայնը պատասխան կու տայ, թէ երբեք եղած չէ՝ որ ոսոր պէս անխոհեմ քաղաքականութիւն մը՝ ասկից ասէլի Հանդարտ հոկաակորդներու պատահած ըլլայ, որոնք այնչափ համբերութիւնամբ դէմ դրած ըլլան անանկ դիտաւորութիւնոնց՝ զորոնք իրենց միտքը կը դատապարտէ եւ որոնց դէմ կուուէին իրենց պարտքն է, որպէսզի եւ իրենց առաջին կարգի շահերուն հակառակ կը զինին։

Դէմ՝ ուզէր նորէն դառնալ անցած զացած բաներուն, որոնք կատարելապէս պրիտան. ու յոյսնի են, որպէսզի եւ. դէպքերն իրենք իրենցմէ բատիկան բարձրաձայն կը խօսին. բայց դարձեալ պէտք եմ կրկնել որ ալ չեկրնար ըստիլ թէ այսպուան ուսուածներուս պատճառն ըլլայ Ս. երկրին մէջ Լատինացւոց արտօնութիւնները նորէն եւ պահանջելնիս, որն որ թէ ըստ ինքեան իրաւացի բան մին էր եւ թէ միանգամայն սահմանաւորուած հետեւանք ունէր։ Նոյն խնդիրը Մենշիքով իշխանին կոստանդնուպոլիս գալէն քիչ մը վերջը կարգի դրուած էր, եւ. ան խնդրոյն վրայ ուզածը ձեռք բերելէն ետեւ նոյն դեսպանին հանած խնդիրն էր՝ որ բոլոր աշխարհքիս մոտքութիւնը դրգռեց եւ. պատճառ եղաւ որ եռեւեռ ետեւ բոլոր դատկիծները միաբան ոկան հոգի մէջ ելնոյ եւ մեկտեղ ջանալ խաղաղական վերջ մը տալու։

Հարկաւորէ է այդքան մեկիկ մեկիկ յիշատակել ամէն փոքրիկները՝ զորոնք միայն անցագիրի յամառութիւն մը պարապի հանեց։ Չկայ մեկը՝ որ զանոնք չգիտնայ, չկայ նաեւ մեկը՝ որն որ չգիտնայ որ եղեռ խաղաղութիւնայ ատեն նիւթական ցոյցեր ալ ի գործ դրուեցան նէ, անոնց ամէն մեկին յառաջ Ռուսիոյն կողմանէ յարձակողական գործողութիւն մը կատարուած էր։

Այնոյն ատ ըսեմ որ եղեռ Գաղղիական նաւատորմիղը Մարտի վերջը Սալամին գնաց նէ, անոր համար էր՝ զատ զի Յունուար ամսէն վեր Պեսարաբիոյի մէջ անդիմ. անհամար գոյք կը ժողվուէր, եւ եղեռ Գաղղիայի եւ Անգլիայի նաւատական զորութիւնները Զանազ. գալէսի մոտերան նէ, ուր որ Հաջի. Յունիսի վերջը հասան, անոր համար էր՝ զատ զի Ռուսաց բանակ մը Բրուտի եղանակը բանակած էր, եւ նոյն բանակն ան գետէն անցընելու որոշումն եղած եւ արդէն Մարտի 31ին պաշտօնական կերպով ծանուցուած էր։ Եղեռ մեր նաւատորմիղները անկից ետը Կոստանդնուպոլսի առջեւն հասան, անոր համար էր որ թնդանօթները Դանուբի վրայ կը լսեցուին. վերջապէս եթէ Սեւ ծով մտան նէ, անոր համար էր՝ զատ զի թէ պէտ Ռուսք խաս-

տացած էին, որ միայն իրենք զիրենք կը պաշտպանեն եւ յարձակում չեն ըներ, ի վերոյ այսր ամենայնի իրենց նաւերը Սեւաստոպոլէն եկան, Սինոպի նաւահանգստին մէջ երկաթի նետած կեցած Տաճկի նաւերը գնդակոծելու համար։ Արեւելքի մէջ Անգղիայի հետ միաբան մեր ըրած ամէն մեկ քայլին նպատակը՝ խաղաղութիւն էր եւ. ուրիշ բան չէինք ուզեր՝ բայց եթէ պատերազմող կողմերուն մէջը գտնել։ Ասոր համար՝ Ռուսիա օրէ օր յայտնապէս աւելի զէր ի պատերազմ կը յառաջանար։

Լմեկ կողմն երկու տէրութիւնք, որոնք թէ իրենց անգլերէն եւ թէ նոր ժամանակներուն ունեցած յարաբերութիւններուն համար՝ պէտք էր որ Ռուսիոյին խիստ ներող եւ մեր շարժումներուն մոռադիր ըլլային, այնոյնիսկ մը մէջ՝ որն որ կ'երեւար թէ զԳաղղիան եւ զԱնգղիան կռուոյ մէջ պիտի խօթեն իրենց դրացի եղող ընդարձակ պետութիւնն մը հետ, ստուգիւ Պրուսն ու Աւստրիան էին։ Պիտէք, պարոն, որ իրենց տիրապետութեան մերիներուն համաձայն եղան, եւ բոլոր Եւրոպա պատասխանի նստելով՝ հրապարակաւ յանցաւորութեան վերաբերեալ այն պահանջմունքներուն ու գործերուն վրայ, որոնց որպիսութիւնը ամենեին քաղաքավարութիւն մը չեկրնար ալ փոխել՝ որչափ որ բարձրեն ալ խօսք։ Ռուսի եւ վերջը Դրան օգնութեան գացող Գաղղիոյի ու Անգղիայի, եւ Ռուսիոյի մէջ չէ, հապա Ռուսիոյի եւ այն ամէն տերութիւնոց մէջ՝ որոնք կը ճանչնան թէ ինչ է իրաւունք եւ որոնք իրենց համոզմունքն ու. իրենց օգուտն համար արդարութիւնն կողմը պիտի բռնեն։

Երբ 1812ին յիշատակներուն մէջ բերուելոյն դիմացը՝ վատահութեամբ կը դնեմ տերութիւնոց միաբանութիւնը, մանաւանդ որ նոյն յիշատակներն ու զրգռիչ պայմանի վերահասութեան մը ատենը կը գրուին, որն որ յատակամտութեան վերանձնական ջանք մ'ըլլած էր խաղաղութիւնը հաստատելու։ Դարձեալ կայսեր բոլոր բռնած բնութիւնը կը ցուցնէ որ թէպէտ եւ իրեն մեծ պարտութիւն կը տեսէ իր ցեղին ընելոյն իրեն թեկ առած փառաց ժառանգութիւնը, ի վերոյ այսր ամենայնի ամէն միջոց ի գործ դրած է, որպէս զի իր գահ՝ անցնիլը բոլոր աշխարհքին համար խաղաղութեան եւ. հանգստեան երաշխաւորութիւն մ'ըլլայ։

Մ'իայն մեկ խօսք ըսեմ, պարոն, այն յայտարարութեան վրայ, որով՝ Նիկոդայոս վերահասու կայսրն իր բռած որոշումն իր ժողովրդեանին կը ծանուցանէ։ Մեր ոյնչափ վիրաւորեալ դորը՝ դուռն ազատ մնացած էր այն չարիքներուն մեկին, որոնք յառաջան ժամանակները սաստիկ կերպով աշխարհքս տանջուելոյ ըրին։ Կ'ուզեմ ըսել կրնի պատերազմները։ Թուս ապրին ախանջները՝ հիմայ նոյն ապաստի ժամանակներուն իրենց թեկ արձագանգը կը հնչեցնեն։ այնպէս կը ձեւացնեն իրենց թեկ խաղաղ՝ կիսալուսնոյն դէմ կը հանուի, եւ. մինչ անգութեամբ կը խնդրեն այն օգնութիւնը՝ զորն որ գիտեն թեկ բանակաւորութիւնէ չեն կրնար խնդրել։

Հարկ չկայ որ Գաղղիա եւ Անգղիա ջանան իրենք զիրենք արդարացընել՝ իրենց դէմ եղած զրպարտութիւններն։ իրենց վախճանը՝ մոհմեդականութիւնը յաշխարհ որեմ ազատութեան դէմ պաշտպանել չէ։ Իրենք անոր համար կ'երթան որ Օսմանեան երկիրը Ռուսի ցանկութեանց դէմ պաշտպանեն։ կ'երթան համոզուած ըլլալով որ իրենց բռնակալներուն Ցամքատանի մէջ ներկայութիւնը՝ բոլորովին կը ջնջէ այն արդէն ակարացած նախապաշարումները՝ որոնք բարձրագոյն Դրան պղծուլ կարգի հպատակներն իրարմէ կը բաժնեն, եւ որոնք ուրիշ կերպով չեն կրնար նորոգուիլ։ բայց եթէ երբ որ պետարարդէն եղած թեւակոխութիւնը, յեղի ասելութիւններն ու յեղափոխական պրոպականդամ մը գրգռելով՝ Սուլթան Աբդիւլ-Մէճիտին վերահասու դիտաւորութիւնները խափանեն։ Մենք, պարոն, անկիրթութեամբ կը կարծենք որ Ցամքատանի սպանելով՝ ուզել ոգուտ կ'ընենք քրիստոնէութեան կրօնին։ քանի թեկ այն կառավարութիւնը՝ որն որ նոյն կրօնն իր փառասիրութեան գործիք կ'ընէ։ Ռուսիան ուրիշներուն յանդգնութիւն տուած ժամանակը՝ շատին աւելի կը մնայ, որ ինք շատ հեռու է՝ իր տերութեան մէջ՝ սիրող կրօնը չդաւանողներուն այնպիսի թեղաւորութիւն տալէն՝ որ հաւասար ըլլայ բարձրագոյն Դրան տուած թեղաւորութեան, որն որ առ վերջոյն մեծ պատիւ կ'ընէ։ եւ թեկ՝ իր սահմաններուն դուրս յատեանի կրնի համար քիչ մը դատ առնելու՝ ոչի նախանձախնդրութիւն ու. իր երկիրներուն մէջ պահուրիկ կրնին համար քիչ մ'առելի եղբայրսիրութիւն ունենալով, աւելի լաւ կերպով կը հնազանդէր Քրիստոսի սրինաց, որուն այնչափ ազգիով կը գիտէ։

Սա. ՏՐՈՒԷՆ ՏՐԼԻՏԻ։

— Փարիզ, Մարտի 9։ Երէկ կէսօրէն ետքը մեծափառ կայսրն ու կայսրուհին՝ Ս։ Ընտան ապարանքին մէջ լաւ բաղձանաց մեծափառ կայսրուհւոյն՝ հիւանդագին ապրուստ տալոյ համար շինուած Ս։ Մարկարէտի հիւանդանոցն այցելութեան գացին։ Յառաջագոյն ալ՝ բոլոր պարապին երկայնութիւնքը մինչեւ հիւանդանոցը եւ. երկու կողմն շարուած էին, իրենց կայսրն ու կայսրուհին ընդհանրապէս ողջագնելու համար։ Մեծափառ կայսեր ու կայսրուհւոյն ընկերացած էին նաեւ նեղբին գործոց պաշտօնեան, ատիկեան հիւանդ գլուխը, ժաղովրդապետը, բժիշկներ եւ այլն, բոլորովին այս բաղմութեան հիւանդանոցին բոլոր խցերը, սրահները, խոհանոցները եւայլն, պատուեցան, հիւանդաց ադամներն ու. նոյնպէս քահանայն ու. եղբայր նոյն շէնքին մոտերան մէջ համուսաց ազօթք մ'ընելով լսեցուցին։

— Մարտի 10։ Վաւերական աղբիւրէ մի լսուեցաւ, որ երկու միացեալ տերութիւնք արեւելք գոյք խրկելու կերպին կամ յատակագծին վրայ ամենայն եղանակաւ միաբանած ըլլան։ Եւ միանգամայն ասոր կը հաստատուի որ այս զգուշութիւնները ոչ Օսմանեան տերութեան ազգութիւնն եւ օրէնքներուն դէմ։ Գաղղիա ու Գաղղիայոյ պատուոյն դէմ պիտի ըլլան։ Գաղղիա ասոր բանիս մէջ ասպնջականութիւնք մը բռնեց։ Ամենիթիս մէջ Աւստրիոյի բռնած ընթացքը՝ Գաղղիա շատ գոհ թիւն գտաւ։ Ինչ որ տեսնուեցաւ ազնուաբար խնդրոյն մէջ խոհական վարմունք մը ցուցուց։ Իր անկախ վարմունքը վրան գեղեցկական յարգութիւն մը ձգեց, նաեւ Գաղղիայի ժողովրդեանց։ Ալիանսի դիտմամբ եղած գրութիւնները Գերմանիոյի եւ. կայսրութեան մերոյ բաղդին շահը կ'ապահովցնէին։ Ասանք տեսակ մը քաղաքականութիւններ են՝ որոնցմով արեւելք ըլլալու պատերազմի՝ Արիջին Եւրոպա չմիջամտելուն։

— Փաշէն լրագիրը կը գրէ թէ Սենեմ Աղեն ոստրատորին հրամանատարութեան տակ՝ որ արեւելեան բանակին հետեւակազօրաց դիւանին վրայ Բանրոպէր Պարէ ու Գորի զօրապետները հրամանատար դրուած էին։ Ափրիկեցի հիւսիսագոյնց տ'Ալժիրի զօրապետը, իսկ թնդանօթաձիգ զօրքին Լէպէօֆ գնդապետը պիտի՝ հրամայեն։ Գաղղիոյ իշխանութեան ոստրատորի զօրաց վերին հրամանատար անուաներ է։ Բայց ասկից Ս։ Եմեմ կայսեր ուսանձին հրամանաւը աս օգնական զօրաց ամէն մեկ գնդերուն ըստ լուսանցին քահանայք ալ հոգացուած են, իրենց հոգեւոր պիտոյքը հոգալու համար։

ԱՆԳՂԻԱ

Լ ՈՆԴՈՆ, Մարտի 10։ Այսօր ժամ առտուան 8½ին մեծափառ թագաւորին Լոնտոնէն ելաւ ու առանձին շոգեկառքով մը Փորթսմիթի գնաց, ուր որ կէսօրուան մտերիմը կը սպասուէր։ Երկաթուղւոյն կայարանէն դուռ. ելաւ ու Սիթիի հէտ՝ վերջին փաքը շրջան մ'ընելով՝ պատրաստուած նաւատորմիղին մէջն նստեց ու Օսբորն անցաւ։ Բոլոր նաւերը երեքկրկնեկ մի միայն մեկ խարիսխով կեցած են, ու պատրաստուած՝ հրամանի կը սպասեն որ նոյն խարիսխն ալ քաշեն, առագաստները բանան ու ճամբայ ելլեն։ Բայց աս նաւերուն ճամբայ ելլելու օրը գեռ յայտնի չէ։ Երկկնէիր ծովակալը հեռագրով խնդրեց տաւ որ թագաւորական նաւերը նաւերուն կողերէն անցածին պէս նաւատորմիղը ճամբայ պիտի ելլէ, բայց քանի մը ժամ նաբը ներհակ պատուէր մ'եկաւ որ վաղը (Մարտի 11) կէսօրէնէ յառաջ ճամբայ ելլէ։ Թէ որ նոյն ծանրակշիռ վարկեանն ուսուցին. վաղը կէսօրուան նշանաց է նէ, թագուհին միայը գրած պիտի՝ ըլլայ որ Օսբորնէն հեռ մ'ալ գէպ ի Սիթիի հետ դայ ու քանի մը մինն անդ նաւատորմիղին ընկերանայ։ Փորթսմիթի նաւահանգստին թագաւորէն մարդուս աչքին բաւական չափ՝ ծովուն երեսն ամէն տեսակ առագաստներով ծածկուած է, որոնք պատերազմական նաւերուն շորս գին կը վիսան ու անոնց հետ մեկտեղ պիտի՝ երթան, որչափ որ կրնան նէ։ Երկու օր է որ Փորթսմիթի ան առաջնանի լեցուած է որ այրոմիի անկոյնի մը մեկ դիշերուան համար տաղ կենէ (մեկ կենէն շուրջ 120 դուրուշ կ'արժէ), եւ երբեմն առնի ալ վճարելու հարկ կ'ըլլայ, մանաւանդ թէ եղած ալ է, որ այրոմի մեծ ազգին վարձրոյ ալ բնակարան մը գտնուած չէ, այնպէս որ Սիր Ճէմս Կրէհամ, եւ. ծովակալութեան շատ լրտեսներ բնակարան մը չկրնալով գտնել, ստիպուեցան աս դիշերը իրենց նաւերուն մէջն անցընել։ Սիր՝ Սէրիէրէ դիշերը Փորթսմիթի հասաւ ու այս առաւոտ իր դրաշը Ս։ Ամն ամ ա'Ն՝ նաւուն վրայ բարձաւ։ բայց կ'երեւայ որ եղբայր՝ վերջէն դարձ ելլելիկը նաւուն վրայ պիտի բանայ նոյն դրաշը, այսպէս նաեւ։ Դէվիզոն՝ 120 թնդանօթով, Փրինս Ռէճենտ՝ 90 թնդանօթով, Պուքէմ՝ 70 թնդանօթով, Պալէրէսդ՝ 16 թնդանօթով, Օսլոն՝ 16 թնդանօթով, Պուլտոգ՝ 6 թնդանօթով հիմանուհիմնց եւ մնացին։ Վաղը առագաստները հանելու համար որոշ հրաման ընդունող նաւերն են՝ Էն Ֆան ա'Ն՝ 101 թնդանօթով, Փրինսէս Ռոյալ՝ 91 թնդանօթով, Ռոյալ Ճորճ՝ 120 թնդանօթով, Լոմնոպէյ՝ 58 թնդանօթով, Պրէնհայմ՝ 60 թնդանօթով, Հոկիու՝ 60 թնդանօթով, Ուլաքս՝ 56 թնդանօթով, Իմիրիրէօզ՝ 51 թնդանօթով, Ռոնկոնի՝ 47 թնդանօթով, Թրիմբուն՝ 30 թնդանօթով, Ամֆիոն՝ 34 թնդանօթով, Էրիբօս՝ 16 թնդանօթով, Տրոիէն՝ 6 թնդանօթով ու Գրոմիթ՝ 16 թնդանօթով։ Հիմա շոգենաւը, որն որ յառաջագոյն գացած էր, ու արդէն վրան նիշատրկեն ամոյս Յին յուրեր առնուած են, նաւատորմիղին դիմացը պիտ՝ որ ելլէ։

— Հեռագրով Լոնտոնէն եկած վերջի լուրերը կը ծանուցանեն որ ամսոյս 11ին անգղիական նաւատորմիղը դեպ ի Պալտիկ ծով ճամբայ ելեր է, եւ. կը կարծուի որ ամսոյս 12ին Հելսինգոր ի ջրերուն մէջ պիտ՝ որ գտնուի։

— Նաւատորմիղին երկրորդ բաժինը, որուն գլխաւոր նաւերն են Նէլսիթէօն, Բրիս Ուէլսիթ ուղղակի մեծ նաւերս եւ նաւէն պիտ՝ որ ելլեայ, եւ ան ատենը Նէլսիթիր ծովակալին տակ պիտ՝ որ ըլլան Պալտիկ ծովուն վրայ՝ 44 նաւ, 12,000 նաւատաղ զինուոր, եւ 2200 թնդանօթ։ շոգենաւերը մեկտեղ 16,000 ձիու զօրութիւն ունեին։ Բանի հակառակորդներուն գատմանը նպատակ՝ Անգղիա մինչեւ հիմա պատրաստի պատերազմի մը համար չունէր։

Կը կարծուի որ նաւերը ուրիշ բան պիտի չընեն բայց եթէ Ռուսաց ծովեզերքը կամ նաւերը պիտի պաշարեն։ որովհետեւ հաւանականութիւնք Ռուսը պատերազմի ճակատուելու համար Բրանշդատ պիտի քաշուին, ինչպէս որ Սեւ ծովուն վրայ ալ Սեւաստոպոլ քաշուեցան։ Բայց ռուսական նաւատորմիղն պիտի դրեց մը մէջ է, որ Անգղիայի նաւատորմիղին աս շրջանի ճամբայ ելլելովը, կարելի է որ իր առջի բաժինին ալ ծովական պատերազմն սկսի։

— Լոնտոն, Մարտի 9։ Երէկ աւարտական դիւանատան մէջ գիշերուան շաբաթ ակտ մը մը կար։ Ընդունելոց մէջէն նեղերոյ էին Գէմմրիճի դուքսը ու Մարլեամ իշխանուհին։ Գահիճի անգամներէն կային՝ Լ։ Փալմերսթըն, Լ։ Գլանէնատ, Նիւքէսլիի դուքսը, Պէնսֆոն, Հերդէրդ, Քարտուէլ եւ տերութեան ատենագրիրը, ասորին սենեկի անդամներն շատերն, ու. գրեթէ ամէն գեսպանները։

— Ընդունելք երեքշաբաթ համար որոշուած ձիաւոր թնդանօթաձիգ զրօսոյ գունդը ճամբայ ելլելու համար հրամանի կը սպասէ։ այս գունդն այնչափ մեծ չէ, մէջեղոյ 1085 հոգի Ի 929 ձիով, 24 թնդանօթով, 42 պարարի ու. 36 պլերոպ ռաղմամթերքի կառքով։ ասոնցմէ զատ պաշարման կառարեալ կոչուած մը, ու վերաբերելոց համար ազեկ շինուած կառքեր մեկտեղ ճամբայ պիտ՝ ելլեն։ Ամ գնդին կազմութիւնը, ամէն կառքերուն, ամենայն դիմադրութիւնը ճանչցող մարդիկ կը գտնին։ միայն մեկ օրինակ մը բերելու համար՝ անոթներուն ամէն մետաղէ մասերը կալվանացած են, որպէս զի անոնք ըստ ցանկալոյ կարելոյ մասերը ժանգէ ապահովանալէն ազատ կը մնան։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

ՀԱՅՈՒՍԻԱ, Մարտի 3։ Կը խօսուի թէ Շմիրնայի հիւսիսային կողմը մեծ բանակ մը պիտի պատրաստուի, բայց ուրը դեռ ճիշդ որոշուած չէ։ Երկրորդ բանակ մ'ալ Քարդիրոնոյի քովերը պիտի պատրաստուի։ Կոմիտէի կողմէն պահապան զօրքերը շատցուեցան։ Հոն պիտի երթան մինչեւ 4000 Նորմիդիացի զօրք, որով շուրջ 16,000 հոգւոյ բաղմութիւն պիտի ըլլայ Տոլշմիկ ապարանքի տակ, որուն ամենեան տրուած է նաեւ Նորաբերիկը վերին պաշտպանութիւնը։

Լայնամենայն պատրաստութիւններուն պատճառն այն կը համարուի, որ Ռուսաց կառավարութիւնը պատերազմ հան (Ճուանի ու Նորվեկիոյի) տերութիւններուն հրապարակած չեզոքութիւնը չուզեր ճանչնալ կամ ընդունիլ։ աս պատճառաւ նոյն տերութիւններն իրենց պատրաստութիւնը կը տեսնեն, որ եթէ Ռուսաց կողմանէ յարձակում մ'ըլլայ՝ կարող ըլլան դէմ դնել, իրենց օգնական առնելով նաեւ արեւմտեան երկու տերութիւնոց նաւատորմիղները։

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

ՓԵՏԵՐԲՈՒՐԳ 18ին ու 22ին կայսերական հրամանագրով Լաքամենրենոյան, Թաղանրոգ, Պետրոսբուրգ, Լոմբայնա, Լիբիանա, Ընիանկել, Քոլեց, Վիլնա, Կրոնոյ, Վոլինիա, Բոտոլիա, ինչպէս նաեւ Ռուսի Լիհասանն ու Քուրլանտ գրաւելիքնը պատերազմի վիճակի մէջ հրատարակուեցան։

— Պատերազմի պատրաստութիւնը Թուրքիոյ մէջ աստիճան է, գլխաւորաբար Պալկիկ ծովուն վրայ, ինչու որ արեւմտեան աէրութիւնց նաւատորմիղներուն ան ջուրերուն մէջ առ սրիկա երեւնալն անտարբերութիւնը մեր մտքին մէջ մեծ դրդռնեւութիւն մը կը տիրէ։

— Պիւլղարիոյ գահիրեը Փետրուարի 18ին շրջաբերական թուղթ մը հանած է արեւելեան խնդրոյն վրայ, որուն մէջ Ռուսիա քաղաքականութիւնն արեւելեան խնդրոյն սկիզբէն մինչեւ վերջի տունները յատուկ կը բերուի, այս իրողութիւնը շատ երկրայն ընլալուն համար՝ միանակ մեկ փոքր մասը հոսանուս կը թարգմանենք։

Պատասխանիները պէտք կը մնան երբոր Թուրքիա դեռ կը մնայ մեր իր առջեւը դրած յեղուն վերջնագրոյն վրայ։ Բնական լուռ մնն էր որ Թուրքիոյ վերջնագիրը չընդունէր տնանելով, որ Անդրկիս ու Պարսկաստանի թեւերէն իրեն կ'ոգնեն։ Ասանկով երկու նաւատորմիղներուն երեւնալը թէ Պուրգասի հասարակ մը ներքոյ դիրքորոշութեան մէջ, եւ թէ կայսերական կառավարութիւնն պատասխանը մեզ կը հասցնէր եւ տեսնի նոր հասարակութիւն կենալու կը սանկէր։ Սոյն գործողութիւնը Մէնշիկովի յայտարարոյն որոշակի մերժում մը պատճառելով միանգամայն իրեն ծանրացուցիչ պատճառ՝ որոշել տալ ու խրախուսելու մեր մեռնելիս։ Հարկաւ որ էր արդեօք ու միջոցը իրենց պատերազմի դէպքը։ Իրենց Լուսաւորչի հոս ասարակութիւնն բանարարութիւն ունէր։ Մինչ կարծենք որ թշնամութիւն ան էր որ ինքն իրեն տեսնի նոր խառնուշտի չընելու համար դարձեալ յատուկ ընէ արեւելեան բացարձակ կերպով որոշում ընելէն։ Մենք մեր կամայ դէմ քիչ ոյզրով Փոքրիոն ունցնելով՝ յայտնապէս որոշած էինք թէ ան ժամանակաւոր գրաւման ինչ նկարագիր կունենք տալ։ Բաղդատակ կերպով յայտնած էինք որ ամենեին տեւական ազատարարութիւն մը չենք տար ոչ ալ ընել։ Աւելորդ պատերազմի միջոց մը չէր։ Եւ ոչ իսկ հիմար ընդհարում մը պատճառելու, որմէնետեւ դրաւուած երկրին մէջ ասանկութիւն Տուռնի դրաց չկար։ Մինչեւ ասանկանին ի գործ դրուած միջոց մին էր, անանկ միջոց մը որն ոչ կրնար դիւրինցնել անկէ հետեւ խառնակիչ, երաշխաւորութիւն մը, որն որ կրնար մեզի թեւոյ տալ որ պատասխանատու կարող յայտնոր սիկիանել նոր իրաւախոհ մի հետ մը։ Ա՛ս միջոցը կրնար մեր Պրան հետ աւելցած ազգական դաշնագրութիւններուն մէջ փոփոխութիւն մը պատճառել, բայց ամենեւին վնաս մը չէր հասցուներ եւրոպական դաշտոց։ Պատերազմ որ ան աջ մեռնելու եղած քաղաքական դէպքերու պատճառ։ կու ասոյնն գանոյանութիւն ընելու՝ պարզապէս ուրիշ միջոցի մը եւ իրական պատերազմի դիպքի մը մէջ։ Ամեն մարդ գիտէ որ Ընդգիսոն եւ Պարսկիսոն թեւնդեան Պատա ապրուանքը բրած էին, թեւնդեան Դաւարիսի պատերազմն բրած էին, սակայն եւ այնպէս նորեկ չէին գտարեր ընելէն թեւ Ցամկասատանի հետ խոզաղութիւնն մէջ ելեր։ Մինչ ոստ դիս շատ հետ ու էինք պարտիսի գործողութիւններէ մեր ձեռք սատ ոտիոդոգական միջոցներուն մէջ։ Երբոր Պարսկան խոզաղութիւնն ասեն գորբ Ասրանդի կը տիրէր, երբոր Հարանդի թեւոյ սոր անոր չուզան իրաւախոհ թեւնն տարեցու հոսանք՝ Անգլիայի հետ միասնած ոնանկ երկիր մը կը մնէր, որմէ նոյն թեւոյ որ դեռ հրամայած չէր, անոր նաւահանգիստներէն կը պաշարէր եւ. անոր գրկերէն Ընդիրիսի ամրոցն կը մերժէր։ Վերջապէս երբոր նոր մարդնանկերն Անգլիան ոյ իրաւարարութիւնն առեն Բիլբէն կը պաշարէր եւ Յունոյ նաւերը կը բռնէր, որպէս զի նեթանան ներշնաւորութիւն մ'ըլլայ, քանի մը դրամական անհրաժեշտ պահանջմանց, որս ամենայն միջոցները ծրդիւառեալ մէջ մեկ պատերազմի դիպքեր էին։ Բոլոր սերբերն թեւնդեան որանք ան գործողութեանց մեռանակից չեղան եւ նոյնիսկ չհաւանեցան, կրնալին գանոնք պատերազմի դէպքի տեղ դնել, եթէ որ յուզեին առելի հաշտարար քաղաքականութիւն մը հետեւիլ։ Բայց նոյն առեն ան բան չրբին, որպէս զի Իւրոպան կրակի մէջ չընկնի։ Կարծենք որ ան ատենը մեր մէջ ալ աշխարհքս խաղաղութիւնն հանոյ շատ բաղձալի բան էր որ Պարսկիսոն եւ Անգլիսոն նոյն գաղաբութեան փարուէին։ Կարդ է որ խոկցան անդ մեր գրաւուն իրոր պատերազմի դէպք չեղեցին. բայց եւ ան էին հետաքրքրուելու որ Պուրսն իրաւունք ունի եւ ոչ դած ժամանակը կրնայ նոյնն իրրեւ պատերազմի դէպք սեպել։ Եւ բան այնմ վարուիլ։ Էնիէ որ ասիկոյ անմիջական յայտարարութեամբ մը պատերազմի դիպքեր չէր նե, նոյնն է կախ պահել հրա։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Ա՛ՀԴԱՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴՈՒՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐԻՆ Ամենեքեան Մարտի 3ին պարտէս կը գրեն։ Ընկէ ուրեմ օր յառաջ Խրիստոսի չարչարանքին Հանիոյ Եկեղեցին ու Կոստանդնուպոլսոյն եկած հանմանիներուն հոս հասնելէն հոգը՝ Անգղիայի ու Պարսկիոյ դեսպանները մեծ ափսոս թեւնդ՝ Յունաստանի հետ միասնած ոնանկ երկիր մը կը մնէր, որմէ նոյն թեւոյ որ դեռ հրամայած չէր, անոր նաւահանգիստներէն կը պաշարէր եւ. անոր գրկերէն Ընդիրիսի ամրոցն կը մերժէր։ Վերջապէս երբոր նոր մարդնանկերն Անգղիան ոյ իրաւարարութիւնն առեն Բիլբէն կը պաշարէր եւ Յունոյ նաւերը կը բռնէր, որպէս զի նեթանան ներշնաւորութիւն մ'ըլլայ, քանի մը դրամական անհրաժեշտ պահանջմանց, որս ամենայն միջոցները ծրդիւառեալ մէջ մեկ պատերազմի դիպքեր էին։ Բոլոր սերբերն թեւնդեան որանք ան գործողութեանց մեռանակից չեղան եւ նոյնիսկ չհաւանեցան, կրնալին գանոնք պատերազմի դէպքի տեղ դնել, եթէ որ յուզեին առելի հաշտարար քաղաքականութիւն մը հետեւիլ։ Բայց նոյն առեն ան բան չրբին, որպէս զի Իւրոպան կրակի մէջ չընկնի։ Կարծենք որ ան ատենը մեր մէջ ալ աշխարհքս խաղաղութիւնն հանոյ շատ բաղձալի բան էր որ Պարսկիսոն եւ Անգղիսոն նոյն գաղաբութեան փարուէին։ Կարդ է որ խոկցան անդ մեր գրաւուն իրոր պատերազմի դէպք չեղեցին. բայց եւ ան էին հետաքրքրուելու որ Պուրսն իրաւունք ունի եւ ոչ դած ժամանակը կրնայ նոյնն իրրեւ պատերազմի դէպք սեպել։ Եւ բան այնմ վարուիլ։ Էնիէ որ ասիկոյ անմիջական յայտարարութեամբ մը պատերազմի դիպքեր չէր նե, նոյնն է կախ պահել հրա։

— Պատերազմի պատրաստութիւնը Թուրքիոյ մէջ աստիճան է, գլխաւորաբար Պալկիկ ծովուն վրայ, ինչու որ արեւմտեան աէրութիւնց նաւատորմիղներուն ան ջուրերուն մէջ առ սրիկա երեւնալն անտարբերութիւնը մեր մտքին մէջ մեծ դրդռնեւութիւն մը կը տիրէ։

— Պիւլղարիոյ գահիրեը Փետրուարի 18ին շրջաբերական թուղթ մը հանած է արեւելեան խնդրոյն վրայ, որուն մէջ Ռուսիա քաղաքականութիւնն արեւելեան խնդրոյն սկիզբէն մինչեւ վերջի տունները յատուկ կը բերուի, այս իրողութիւնը շատ երկրայն ընլալուն համար՝ միանակ մեկ փոքր մասը հոսանուս կը թարգմանենք։

Պատասխանիները պէտք կը մնան երբոր Թուրքիա դեռ կը մնայ մեր իր առջեւը դրած յեղուն վերջնագրոյն վրայ։ Բնական լուռ մնն էր որ Թուրքիոյ վերջնագիրը չընդունէր տնանելով, որ Անդրկիս ու Պարսկաստանի հետ թեւնդեան իրեն կ'ոգնեն։ Ասանկով երկու նաւատորմիղներուն երեւնալը թէ Պուրգասի հասարակ մը ներքոյ դիրքորոշութեան մէջ, եւ թէ կայսերական կառավարութիւնն պատասխանը մեզ կը հասցնէր եւ տեսնի նոր հասարակութիւն կենալու կը սանկէր։ Սոյն գործողութիւնը Մէնշիկովի յայտարարոյն որոշակի մերժում մը պատճառելով միանգամայն իրեն ծանրացուցիչ պատճառ՝ որոշել տալ ու խրախուսելու մեր մեռնելիս։ Հարկաւ որ էր արդեօք ու միջոցը իրենց պատերազմի դէպքը։ Իրենց Լուսաւորչի հոս ասարակութիւնն բանարարութիւնն առեն։ Մենք կարծենք որ թշնամութիւն ան էր որ ինքն իրեն տեսնի նոր հասարակութիւն մը կենալ կամ ոչ։ Ասանկ դրաւուն ան էր որ ինքն տեսնի նոր հասարակութիւն մը կենալ։ Հարկաւ որ էր արդեօք ինչ նկարագիր կունենք տալ։ Բաղդատակ կերպով յայտնած էինք որ ամենեին տեւական ազատարարութիւն մը չենք տար ոչ ալ ընել։ Աւելորդ պատերազմի միջոց մը չէր։ Եւ ոչ իսկ հիմար ընդհարում մը պատճառելու, որմէնետեւ դրաւուած երկրին մէջ ասանկութիւն Տուռնի դրաց չկար։ Մինչեւ ասանկանին ի գործ դրուած միջոց մին էր, անանկ միջոց մը որն ոչ կրնար դիւրինցնել անկէ հետեւ խառնակիչ, երաշխաւորութիւն մը, որն որ կրնար մեզի թեւոյ տալ որ պատասխանատու կարող յայտնոր սիկիանել նոր իրաւախոհ թեւնդեան մը։ Ա՛ս միջոցը կրնար մեր Պրան հետ աւելցած ազգական դաշնագրութիւններուն մէջ փոփոխութիւն մը պատճառել, բայց ամենեին վնաս մը չէր հասցուներ եւրոպական դաշտոց։ Պատերազմ որ ան աջ մեռնելու եղած քաղաքական դէպքերու պատճառ։ կու ասոյնն գանոյանութիւն ընելու՝ պարզապէս ուրիշ միջոցի մը եւ իրական պատերազմի դիպքի մը մէջ։ Ամեն մարդ գիտէ որ Ընդգիսոն եւ Պարսկիսոն թեւնդեան Պատա ապրուանքը բրած էին, թեւնդեան Դաւարիսի պատերազմն բրած էին, սակայն եւ այնպէս նորեկ չէին գտարեր ընելէն թեւ Ցամկասատանի հետ խոզաղութիւնն մեջ ելեր։ Մինչ ոստ դիս շատ հետ ու էինք պարտիսի գործողութիւններէ մեր ձեռք սատ ոտիոդոգական միջոցներուն մէջ։ Երբոր Պարսկիսոն խոզաղութիւնն ասեն գորբ Ասրանդի կը տիրէր, երբոր Հարանդի թեւոյ սոր անոր չուզան իրաւախոհ թեւնն տարեցու հոսանք՝ Անգղիայի հետ միասնած ոնանկ երկիր մը կը մնէր, որմէ նոյն թեւոյ որ դեռ հրամայած չէր, անոր նաւահանգիստներէն կը պաշարէր եւ. անոր գրկերէն Ընդիրիսի ամրոցն կը մերժէր։ Վերջապէս երբոր նոր մարդնանկերն Անգղիան ոյ իրաւարարութիւնն առեն Բիլբէն կը պաշարէր եւ Յունոյ նաւերը կը բռնէր, որպէս զի նեթանան ներշնաւորութիւն մ'ըլլայ, քանի մը դրամական անհրաժեշտ պահանջմանց, որս ամենայն միջոցները ծրդիւառեալ մէջ մեկ պատերազմի դիպքեր էին։ Բոլոր սերբերն թեւնդեան որանք ան գործողութեանց մեռանակից չեղան եւ նոյնիսկ չհաւանեցան, կրնալին գանոնք պատերազմի դէպքի տեղ դնել, եթէ որ յուզեին առելի հաշտարար քաղաքականութիւն մը հետեւիլ։ Բայց նոյն առեն ան բան չրբին, որպէս զի Իւրոպան կրակի մէջ չընկնի։ Կարծենք որ ան ատենը մեր մէջ ալ աշխարհքս խաղաղութիւնն հանոյ շատ բաղձալի բան էր որ Պարսկիսոն եւ Անգղիսոն նոյն գաղաբութեան փարուէին։ Կարդ է որ խոկցան անդ մեր գրաւուն իրոր պատերազմի դէպք չեղեցին. բայց եւ ան էին հետաքրքրուելու որ Պուրսն իրաւունք ունի եւ ոչ դած ժամանակը կրնայ նոյնն իրրեւ պատերազմի դէպք սեպել։ Եւ բան այնմ վարուիլ։ Էնիէ որ ասիկոյ անմիջական յայտարարութեամբ մը պատերազմի դիպքեր չէր նե, նոյնն է կախ պահել հրա։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԱՐՔԱՅՈՒԹԻՒՆԸ Մարտի 9ին կը ծանուցանէ թէ Օսմանեան աէրութիւնն կոչմանէ Ալբանիոյի մէջ գտնուող բարձրաստիճան Արիֆ Էֆէնտին ու նոյնպէս նոյն աէրութիւնն կոչմանէ Լիմանի մէջ գտնուող Պր. Մաստրուս Մէհմիտի նշանին հրամանատար անուանեցան։

— Օսմանեանց դիւանը բանակոստեղծոյն մէջ կենդրոնի գործունէութիւն մը կը տիրէ, ուր նաեւ Ալէհոտաս Սաւլմանին ընդունելութիւնն համար ամէն տեսակ պատրաստութիւններ կը տեսնուին, որն որ Ադրիի սիկիզնները Ադրիանուպոլսոյ վրայէն Շումլա կը տարուին։ Օգերը սաքնալու սկսեր են մեր ինքնակամ ղրաց գնդերը շտապալու սկսան, որովհետեւ Հաւաքի թիշամանդն դէմ պատերազմելու յորդորող հրամայակը (Ֆերմանը) Օսմանեանց կրօնական եռանդը գրգռած է, ինչպէս նաեւ Անգլիացւոց ու Պարսիկաց ցամքաքով օգնութիւն ընելու լուրը հոգ կու տայ։ Բրեւեզի (Ռեսոլուտ) բանակին զարմանալին ներքը անկանոն (դէզ դէզ-է) զօրքերէն 1500 հոգի կոստանդնուպոլսէն անցնելով Պանարի բանակը գացին։ Առնչ գեւ մեր թարաքաղաքը չհասած՝ արդէն մեծ ձիերով եւ մեծ զէնքով ազէկ հագուցուած էին ու վրանին քաջասարութիւնն հոգի մը կը տեսնուէր։

— Պարտի 1ին եւ 2ին մէջի գիշերը Քափաքաքի գնդապետի տեղապահին հրամանին տակ 200 Ռուս զրոյգ զօրք Կարսցի ու Լարայիկի մէջ Գանարն անցնելով սկսեր են Օսմանեանց թիղանանքներու մարտկոցներուն վրայ կրակ ընել, ասանց վախճանը ան միայն եղած կ'երեւայ որ մարտկոցները գրաւեցնեն, որովհետեւ նոյն միջոցին Ռուսաց փոքր դարեւ քաղաքացած դարաստրմէն առանց մեռ մը կրնալ Կալացէն Խարտիլ անցաւ։ Ա՛ս կռուոյն մէջ Ռուսաց կողմանէ 16 հոգի մեռան պատեցմ երկաբար պաշտօնական էին ու 50ի չափ ալ վիրաւորեցան։

— Լոնդոնի Կին ալ Քալարան մնա 2000 Ռաբարիկ Գանուրի անդի դին անցեր են Օսմանեանց Սիլիսիրիայի առջեւ եղած դարերուն դէմ կանգնուած մարտկոցները առիւրենէն խախտելու համար։ Ա՛ս զրքը Ռուսաց մեծ զրաբերեան պարիզն՝ 4 ռմբի, 2 գումարակի, 1 խաղաղութիւնի դնդի ու 1 հրանանմներու մարտկոցի դէմ քանի մը ժամ սասանկութիւնի պատերազմելէն ետքը՝ 50 մեռեալ ունենալով ու 36 հոգի վերի տալով՝ ետ քաշուեցաւ։

— Փետրուարի 28ին ալ Թուռնուչլէն Փոխով զրաբերոյ Ամիրպարի քով տանմարկան դարաւորելու կրակ տուեր է ելեր։ — Ռուսերի լրագիրները միարան կը գրեն թէ Փրաստա ձորին եւ Պարգանի կողմերը դարերի ձիւն գալով եւ մեծամեծ փոքրարիներ ելլելով՝ հաղորդակցութիւնը քիչ մը տաեն լոցրուին կորուեր է։

— Լրագրատեն եկած լուրը շատ մեծ նշանակութիւն ունեցող բաներ մը չեն։ Ամենէ գլխաւոր լրագրեն Լարիսա երթալու ճամբայ ելեր է Գրաստարի գնդապետին (ֆրանսերէն) հետ միասնաբար Հանոյ։ Փաբուէրդա 2500 կոմոնտաւոր սամանանի զորք դանոյ ելեր է։ Լանինոյի կառավար Պէսիմ Փաշան ալ 3000 պահեստի զօրքով Փարիա կը սպասուի։

— Պարտի 9ին Ամենքեան հեռագրով հետեւեալ լուրը հասան։ Բրիտանի միջնաբերդին ապաստանող վրայ յարձակում մը եղաւ, սակայն շատ ջանքեաւ, եւ ապաստանեալ ձեռքը գրոշ մ'ինեալ։ Երկրորդ յարձակում մ'ալ եղաւ, ու ան առիթիւ Օսմանեանք Յունաստանի թագաւորութեան երկրին մէջ մնան, բայց նոյնը եւս քաշուեցան։ Ընդհանրութիւնն սիսեր է հարաւային Ալբանիոյ ալ ապրածուիլ։

— Փրէւէզայէն ալ ասենայ 2ին ոչպէս կը գրեն։ Ընդհանիները Յունաստանէն եկած սպնութեամբ գոյացած՝ Իանինայի վրայ կը քալեն։ Ցերեկոյ նաւահանգստին մէջ Շիրուզդեր անուն անոր ղեկավարն ընդունուած եկեալ է։ Հոս ուրիշ շատ գաղղիական պատերազմի նաւերու կը սպասուի։ Քաղաքիս մէջ հանդարտութիւն կը տիրէ։

— Պէյրութէն փետրուարի 20ին Պրաֆ Բաշիոյ-էֆ-ն լուսաւ լրագրին կը գրեն թէ Բիրնակամ զրաց գնդերուն երթեւեկը դեռ կը աւելի։ Ա՛ստ ալ, Պաղեստինի եւ ասանց մնասոյ կողմերէն 500 հոգի ձիաւորաց գունդ մը եկած է, որն որ հիմակ արդէն Հայֆա հասած պիտի ըլլայ։ Երեսուն փաշայ հասած պիտի ըլլայ։ Ամենքեանին մէջ եղող Լիբանանցիներն ու Շէյխերէն վեհափառ Պուլիսին պարգեւ իրկուելու, որոշուած 200 ձիերը՝ ժողովուած մեկտեղ բերուած են, որոնք շատ գրանելի ձիեր են նոյնը։ — Պարսնինեանուն կառավար Էմիր Հայրուլլի օգնութիւնն քրիստոնեայ զրաց իրկելու, բայց առաջարկը հիմակու հիմա չէ ընդունուած։ Նոյնպէս նոյն Ա՛ստ Էմիր Պէշիրը, որն որ 2000 ինքնակամ Պարսնի զրաց պիտի՝ պատուէր ընդունելի է թէ մինչեւ որ իրեն նոր հրաման մը չարարի չարիք։ — Պէյրութինեանուն նոյն Իսիրէն, Տիրալ էլ Սարէր եւ Ցարվահի էլ Ամանէ ցեղերէն կազմուած գունդ մը, որն որ Դամասկոս (Սիրիէի) գաւառին իրարու հետ կուռոյ մէջ եղող Շէյխերէն օգնութիւնն կանչուած է եղեր՝ կ'ըսուի թէ Եաֆիոյի (Յոպպէի) դաշտերը բռնելի ու շորս կողմն անհանգիստ կ'ընեն։ Բայց Երուսաղէմի հետ մնան անդ թեղմաբերի հաղորդակցութիւնը անընդհատ կը տեւէ։ — Պոզաւատէն Ալէքսանդրիայի հասած լուրը կը ծանուցանեն որ գաղարիոյ նոյն կողմերը յարձակում ընելու երթալու՝ նորէն բնակչաց մտոյ տիրելու սկսեր է։

— Լրագրատեն եկած լուրերուն նայելով՝ Ա. Գաբրիելեանին գաղեցիր շինելու յանձնարարութիւնը ընդունող ասանկիսին ձեռնարկելու՝ գործին շուտով ձեռք զարնելու համար պատրաստութիւն տեսած է։ Ինք հարկաւոր փոյթը գնելու ու պատրաստելու համար երկրին ներսերը գործակալներ ու գործաւորներ խրկեց։ Նոյն ճարտարապետ յանձնարարութիւն ուեր նորոգելու նաեւ, Իսմիրի մեկիմիթը որն որ փլչելու վրայ է։

— Օմիւ անիպէն Մարտի 1ին կը գրեն թէ ասկի օրը Դաղդեացի նաւով՝ Ասորիքէն ծանրակշիռ լուր հասեր են։ Երուսաղէմի մէջ խռովութիւն մը եղեր է, Յոյնք պատանեցի Գեր։ Ալեքիա Պատրիարքը քաղաքէն փախնելու են։ Գաղդիացի հիւպատոսը՝ տեղոյն կառավարութիւնէ պահանջած ապահովութիւնը չգտանելով՝ իր զրոյը քաշեր, եւ արտաքինոյն հետ նաւիա գացեր է։ Երկու Գաղդիական նաւերը՝ որոնց Ազիրանդրիայէն մինչեւ Օմիւռնիա Ասորիքի ծովեզերքը պաշտպանելու հոգը յանձնուած է, երկամենն վեր ասին։

— Օմիւ անիպայի մնա ծովեզրները հիմերը կամ ծովու սուաղիները շատ ամենեցիսա կ'ընեն։ Քիոսի ջրանցքին մէջ պզտիկ նաւերով ալ երթալ գալ չ'ըլլար, վասն զի նոյն հիմերը ձեռքի մեղանօթներէն չվախնալով կը յանդգնին իրենց աւազակութիւնները յառաջ տանիլ։ Ասած սուրիներն բաւական չսեպելով, գերի բռնած նաւերուն ու մարդիկներուն համար, որոնք բան մեծի մասին ռամիկ գերիներ են, արտաքոյ կարգի վճարը կը պահանջեն։ Գժբախտութիւնն կառավարն ու բանէս ապատելու միջոց չունի, վասն զի գործքի գալու ամէն նաւերը կառավարութիւնէ խուզուած են։ Կը վախցուի որ օր մը ապատամբութիւն մ'ալ եղլ նոյն կողմերուն յոյն բնակիչներէն։

— Լրտեսական լրագիրներուն մէջ շատ կը խօսուի շրջ մեծ սեղութիւնները Օսմանեան կառավարութիւնն հետ բռնակցութիւնն մէջ են քրիստոնէից վիճակը ընդհանրապէս լաւացնելու, կամ թէ անոնց նոր արտօնութիւններ տալու համար։ ու կը կարծուի որ տալու առանձնայուղութիւն-

ներն ասոնք ըլլան։ Ը. Միլհանէի հրովարտակին հաստատութիւնն ու կատարեալ գործադրութիւնը։ Թ. Հարկն ու մուքն Օսմանեան տէրութեան ամէն հպատակներուն հաւասար ըլլալ առանց կրօնի տարբերութեան։ Գ. Կրօնական պաշտամունքներուն ամենեւին արգելք մը չդրուի։ Դ. Հնացած կամ փլած վանքերն ու եկեղեցիները կարենան նորէն նորոգուիլ կամ շինուիլ։ Ե. Եկեղեցական պաշտամունց դպիրը քննութեան ասակ չինչան։ Զ. Քրիստոնէից մեռելներն իրենց սովորութեանց ա. ծէսերուն համեմատ թաղուին եւ վերջապէս Պաղեստան Մահմետ Ինքնակալին դեղեցիկ առածն ըստ ամենայն մասին ի գործ դրուի, զորն որ շատ անգամ կը կրկներ թէ Պէտ հպատակներուս մէջի տարբերութիւնը մինակ եկեղեցիներու, մզկիթներու եւ ժողովրդականներու մէջ կ'ուզեմ տեսնել։»

Այսպէս կը գրեն լրագիրները։ բայց աս ոսոյգ է որ Լորտ Բէյաբէնտրն խորհրդանշին մէջ յայտնեց, որ ասկից եւրոպ. Պէնտիտոս Պաղեստանին նոր հրովարտակին համաձայն, քրիստոնէից վկայութիւններն ալ վաւերական վկայութիւններ դիտուր համարուին դատաստաններու մէջ։

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ

ԱՔՈՒԹՅՈՒՆԱՆ

Հենաստանի Դեպուտը։

Հենաստանն մեռաքոյ հայրենիքն է, ինչու որ անկէ Լեւրոպա մնաց։ Հենացւոց դիւցազանական աւանդութիւնները, նուիրական դիրքերն ու Ղու-քինկ (իրենց սրբազան մատեանը) կը յիշեն այս ազգիս նիւթն ու կը ցուցնեն թէ այս արուեստին զարգացին ինչ պատուաւոր բան է եղեր հին ատենը։ Շերաս[1] կամ մեռաքոյ արդ մնուցանելն ու մեռաքոյ ոսայնանկութիւնը երկրագործութեան հետ մէկ կարգի մէջ կը դրուին։ Ան մեծ հանդիսաւորութեան սրն որ կայսրն արօր կը վարեր ու իր կաղուածներուն վրայ առջի ակօսը կը բանար ։, նոյն ատեն կայսրուհին ալ իր սենեակներուն մէջ մեռաքոյ դիակութիւն կ'ըներ՝ կայսրական պարտէզներն ժողովուած թրթեւոց սերունդներով շերաս մնուցանելով։ Ընոր համար Հենացւոց բուն ազգային հաստատութիւնն է մեռաքաց գործութիւնը։ Այս արուեստն իր հնութիւնն ազնուութիւնն ունենալով, ամէն կողմի մարդիկներէ պատիւ գտնելով ու արքունեաց իմաստնոց ընդունելով՝ շատով յառաջացաւ, ու որչափ որ բամբակն ալ իրեն մրցակից ունէր նէ ալ՝ ամէն ճարտարարուեստներէ (industrie) վերադոյն դիրք մը բռնեց։

Դարդիայի մեռաքոգործութիւնն Եւրոպայի մէջ ամենէն հանրաւորն է։ Պր. Հէտա՝ Լիոնի մեռաքոգործներուն բանած ոսայններէն շատ մը հիան առած Հենաստան տարաւ, զորոնք ճենաղի գործատէրներն ու մեծամեծները տեսնելով չափէ դուրս պատմեցած մեռաքին։ Որովհետեւ աշխարհս վրայ՝ երիտասարդ մը չկայ՝ որ այնչափ իր ձեռագործին վրայ պանծայ ու բարձր հոմանուտ տնենայ։ (Հենացիք իրենց երկիրն երդիցն խոփատարոնն կ'անուանեն, իրենցմէ գուրս ամէն ազգ՝ Բարբարոս։) Երբ որ առջի անգամ իրենց լսուեցաւ թէ իրենց ոսայնեղէն առեւտրի կատարեալն ու դեղեցիկը բերուած է, ասոնց բերան հանդարտակ ծիծաղեցան, բայց հետքն՝ երբ որ գործուածքը ձեռքերնին առին ու նայեցան, հարկադրեցան կամայ ակամայ իրենց պատուութիւնը խոստովանիլ։

Որչափ որ Դարդիայի ոսայններն իրենց կազմութեամբ, գիմացկունութեամբ, փայլուն գեղեցիկ ու գոյներուն ամրութեամբն ամէնքը կը գերազանցին նէ ալ, սակայն քանի մը ապրանքի, մանաւանդ շղարշի (Ռի-էն) մէջ, տարակոյս չկայ որ, Հենաստան աւելի գերազանց է։ Նոյնչափ գնով ոսայնի մէջ՝ ճենակնոնը դարդիականէն աւելի մեռաքս ունի։ Դաեւ. թիմենեսեր յառաջ բերելու եւ շերասները մնուցանելու կերպին մէջ ալ իր ուսումնութիւնը չէ կորսնցուցած։ Զարմանալի է որ գաւառներէն շատերուն, նոյն իսկ բարձրագոյն կամ աւելի հիւսիսային լայնութեան տակ նստողներուն մէջ մեռաքս յառաջ կու գայ։ Մինչեւ հիմակ Եւրոպայի մէջ մեռաքի մշակութիւնը մնանուրդ մէկ կօտէ մը ունդն՝ իբրեւ շքեղութիւն բնութեան ներքեւ։ Ընոր համար խիստ հետաքրքրական ու միանգամայն շահաւէտ բան է իմանալ թէ ինչպէս Հենացիք մեռաքի որդերն՝ անոնց փափուկ բնութիւնը ներքեւ՝ պաղ տեղեր կը մշակեն։ Թէ որ՝ առաքելական քարոզիչները մինակ քանի մը նուռ Հանգիստ կրնան մնանել, ու գաւառներուն ներսերն հետեւորդներ չքրջան անցնել, ուր որ մեռաքի մշակութիւնը ստուգիկ տարածուած է։

Հենաստանի ամենէն երեւելի մեռաքի տեսակներն են 27 ու 32 լայնութեան առաջնանի մէջ՝ Շու-քիանկ ու Քիանկ-սու գաւառներուն։ Հենաստանի մեռաքը երեք դլխաւոր տեսակ կը զատուի, որոնք երկայն ատենէ ի վեր Եւրոպայի վաճառականները ծանօթ են, Ա. Ցաի-ի (? բմ ոմ [խ-ղ-ը-ի] մնոնած), որն որ զարմանալի է իր ճերմակութեամբն ու մեռաքանման փայլունութեամբը։ ասիկա ծանրագին ոստայններու համար կը գործածուի։ Բ. Լուն-ֆա, որն որ առջինէն քիչ մը ստորին է։ Գ. Փոյ-սամ (մեծ շերաս կամ ոսկ), ասիկա խիստ օգտակար է անանկ նիւթերու համար գործածել, որոնք ամուր թելեր կ'ուզեն։

Լուան-ֆոն, Նինկ-փոյ ու Շանկ-Հոյի քաղաքները մեռաքի բազմաթիւ գործիքներ կան։ Նաեւ աս քաղաքներուն մէջ ալ կը գտնուին Կան-քինկ, Հան-չեու ու Սու-չու քաղաքներն բերուած համբուսուս մեռաքի գործուածները։ Սու-չու՝ ճենաստանի Փարիզն է, իր ոսոյանքները մեծ անուն ունին, ու իր կանոնքը նոյն իսկ Փէ-քինկ մայրաքաղաքին՝ Հաշակի ու Նորաձեւութեան օրէնք կու տան։ Բայց ի՞նչ նորաձեւութիւն կրնայ ելլել ճենաստանի մէջ, ուր որ գործածելեայ դիրքին մէջ ամէն կարգի մարդկան համար խիստ պատուերով զգեստի ու գլխարկի ձեւերն որոշուած են։ Այսու ամենայնիւ Երկնային տէրութեան կանայքը որչափ որ տան ներքին կողմն փակուած ալ ըլլան, իրենց զարդին համար էլ ըլլան իրենց անմեղ զբաղմունքներն մ'ըրած են, որով տանն տանն իրենց գեղեցիկներուն օրէնքով սահմանուած ասղնագործ զարդերուն գոյներն ու դիրքերը կը փոխեն։

Հենաստանի ոստայնանկութեան դաստաճաղները (Ընդլեանները) զանազան ձեւերով են, բայց առհասարակ ֆադաբին ու անոր աշխերանքներուն ըլլան կատարելագործութիւնն յառաջ Եւրոպայի մէջ գործածուած գործիքներէն քիչ տարբերութիւն ունեն։ Քանի-ֆոնի գործատունց մէջ առ հասարակ 6—8 դաստաճաղներ ունի չեւեանոյ։ Բայց հարուստ ատարաղագործները իրենց քաղաքին մէջ ու թէ արուարձանները շատ գործատուններ ունին։ Բանուորներուն վարձքը՝ ոմանց կարգուած կ'ըլլայ, ու ոմանց գործքին համեմատ կը վճարուի, բայց միշտ վարձքերնին քիչ է, ինչու որ յաջողակ բանուոր մը ամիսը միայն 30—50 ֆրանք կը վաստակի, որուն քիչութիւնն նոյն աւելի կը տխնենք, երբ որ մտածենք թէ օրը 14—16 ժամ կը բանին, ու թէ ճենացւոց քամ կիրակի ու տօն օր չկայ։ Պր. Հետա, զորն որ վերը յիշեցինք, հաշուելով գտաւ որ ճենաստանի քաղաքներուն մէջ հատարակ ձեռքով գործելով՝ Դարդիայի համեմատութիւնամբ 0/0 25 (հարիւրին 25) աւելի ապան կ'ելլէ, որմէ կը հետեւի որ եթէ քաղաքներն գուրս շինել տրուի՝ աւելի ապան կու գայ։ Թէ որ ճենաստանի ու Գաղղիայի շրանուած մեռաքին գիներն իրարու հետ համեմատելու ըլլանք, ան ատեն ճենաստանի գործատէրներուն շահը աւելի լաւ կը տեսնենք։

Հենաստանն գուրս եկած մեռաքն ու մեռաքի ապրանքը տարին շուրջ 55 միլիոն ֆրանքի կը հասնի։ — 1845ին իր 36 միլիոնի չափուած մեռաքս ու 16 միլիոնի բանուած մեռաքս գուրս եղած էր։

ԱՔԹԱՔՃԱԳԻՔՆԵՐՆ

Ամ- Դ-ՈՒՆ Վրայ գրեալ-ԳԻՆ։

Բ.

(Տես թիւ 8։)

ԼԻԵՊՈՒ տը Մարինէ Բիւ ծովուն ատրասին ամէն մէկ տախտակին վրայ հատակը խոսելու դիտաւորութիւն չունենալով՝ միայն ան տեղերուն վրայ կը խոսինք որոնք որ Ֆրանկական-Իտալական պատերազմին նկատմամբ հատարակութեան հետաքրքրական եղած են։ Զորօրինակ Իտալիոյ եկեղեցի՝ որով վերջին հնգեակին ատրասը կը սկսի եւ Դանուբ գետին Սուլինայի բերանը եւ Դանուբին բերանները, որոնք որ շրջ ատրասակի մէջ ամիսփուած են, մեղի հիմակ այնչափ հետաքրքրական չեն։ Ասոր համար Սեւ ծովուն հիւսիսային կողմն քանի մը երեւելի տեղիներ վրայ փոքր յիշատակութիւն կ'ընենք։

Սեւատոմիոյ քաղաքը Ռուսիայի ծովային զօրութեան ժայռաբերդը Սեբաստոպոլ արեւմտեան ծովեղեր՝ ոստիներն հիմնուած Խրիմի մէջ համանուն ծովածոցին քով շինուած է։ Ծովածոցին հարաւային բերանը՝ ուր որ Սեբաստոպոլի հին մայրաքաղաքին աւերակները կը տեսնուին, Սեբաստոպոլ բուսած գեղեցուն վրայ փարոս (լուսատու աշտարակ) մը կանգնուած է։ Իսկ հիւսիսային բերանին կողմերը՝ Ռոսատանգին գլուխը կը բարձրանայ երկայնաձիգ հեւագիրներով։ Որովհետեւ հարաւային հրամանդանը (Սեբաստոպոլ գլուխը) հիւսիսային հրամանդանէն աւելի պէպ ի ծով երկնցած է, անոր համար ան երկու հրամանդաններուն միջոցին մէջ դեպ ի ցամաք ներս մտած ծովածոցին բովերը մերբարան շինուած է։ Ա՛ս գրեանքներէն՝ մարտկոցաց երկայնաձիգ շարքը կը սկսի յիշեալ երեւելի պատերազմական նաւահանգստին պաշտպանութիւնը համար։ Ռոսատանգին հրամանդանին վրայ բոլորաձեւ բերդ մը կայ՝ կրկին կարգ մարտկոցներով, ու մեկալ կողմն մերբարանին մտնելն երկու վերի ցցուած ժայռերուն վրայ հաստատուած մեռաղէ հրաշունչ գործիքներն մեր նաւերուն վրայ սպառնալից կը նային։ Դեպ ի քաղաքին մտնելը, որն որ ծովածոցին հարաւային կողմն կ'ընդարձակ, երբորդ ծոցի մը վրայ Ազիքսանդր բարձրացած է։ Նեղուցին երկայնութիւնն երեք անգղիական մղոն է։ Ու մէկ ծայրէն մինչեւ մեկալ ծայրը բարձրաւանդակաց վրայի պատարտական մեռաղէ զարդերը կը կենան՝ որ քաղաքին քովէն անցնող թերնամէյ նաւերուն վրայ զինարանին բովանդակ ռազմամիջոցը թափեն։ Բուն նաւահանգիստն որ ծովածոցին հարաւային կողմն կ'երկրենայ, երեքկարգեան մարտկոցներով զօրաւոր բերդով մը պաշտպանուած է, եւ աս բերդը հիմակուան Զարին անուանմամբ կը կոչուի։ Պատերազմական նաւահանգստին խորութիւնը դրեթէ ամէն ատեղ՝ եւ մանաւանդ ցամաքին մոտերը՝ 4 մինչեւ 11 գրկաչափի կը հասնի։ Ու. Հոմերն բոլորովին ապահով է, ինչու որ երկու կողմն ժայռաւոր եզրերը դեպ ի երկինք շատ բարձրացած են։ Հասարակ անբոյնի ապահովութեամբ մը Ռուսիոյի նաւատորմիղը խաղաղութեան ատեն կը հանգչի, որուն նստելի ծայրը՝ անգործածելի եղած նաւերն երկաթի նետած կը կենան, որոնք ըստ մեծի մասին պատերազմական կամրջաձեւութեան կը գործածուին։

Էրդ Սեւատոմիոյ նաւահանգիստը Ռուսիոյի նաւական զօրութեան անշուշտ ամենէն պատուական գանձն է։ Ա՛ս զօրաւոր նաւատորմիղը Սեւատոմիոյի մէջ շատ փոքր բայց զարհուրելի թշնամի մ'ունի, այսինքն փայտի որդ կամ ուտիճ։ Պր. Թէպու կը պատմէ որ ինք Ազովու ծովէն եկած նորաշէն նաւ մը տեսած է, որն որ պղնձով պատած չորս տարի Սեւատոմիոյի մէջ կենալով փայտուտիճէն սպասնգի (անվնասելի) պէս ծակ ծակ եղած էր։ Ա՛ս աշխարհաւեր հարուածին առջեւն առնելու համար՝ Պր. Թէպուին առաջարկած կերպը լաւ մասին օգտակար է, այսինքն նաւը ջուրը չձգած՝ յառաջ դէպի է դրսի եւ ան ամրացնել՝ այսինքն նաւը թեղեմ. կրակով այնչափ խարելու է որ երեսը ամուխ կապէ, եւ անկէց վերջը կաշուով պատելու է, որ անդիտաս մնայ։

Լիւպէանու Սեւատոմիոյ նաւահանգիստն տանկ ինքնակոյր թշնամի մ'ունի, այսու ամենայնիւ իր դիրքն այնպէս գրանցելի է որ քարտաքը գնդակոծելու եւ նաւահանգստին մէջ նաւատորմիղն վրայ յարձակում ընելու համար, 1807ին Քոմիէնհաքէնի նաւահանգստին մէջ դնելուն նաւատորմիղն ցուցցուած դիւցազնական քաջութեանը հարկաւոր է։

ՎԻԵՆՆԱՅԻ ԴՐԱՄԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԸՆԹԱՑՔԸ

	ԹՂԹԻ 14-(2)	15-(3)	16-(4)	17-(5)	18-(6)	20-(8)				
Ամսդեղատամ 100 հրանաս. ֆիլ. տրմ. ֆիլոր.	110½	—	—	—	—	—	2 տարի	տեսու.	նոյնը։	
Ա կասարկ 100 ռիմի տարի ֆիլոր.	131½	131¼	131½	133½	133	134	½	»	»	»
Լիմոնոյ 300 Դուկատ. լիրա	—	—	—	—	—	129½	2	»	»	»
Լոնտոն 1 ֆունտ ստեռլին.	12,46	12,46	12,49	13	12,59	13,3	3	»	»	»
Համբուրգ 100 մարկ պանկոյ	97½	97½	98½	100	—	101	2	»	»	»
Մարսիլիա 300 ֆրանք	—	—	—	—	—	158	—	—	—	—
Միլան 300 աւստրիական լիրա	128	128½	128¾	130	129¾	130½	2	»	»	»
Փարիզ 300 ֆրանք	154	154¼	155	157	156¼	158½	2	»	»	»
Ֆրանքֆուրդ առ Մայն 120 ֆիլ.	131	130¾	131½	133¼	132¾	133¾	2	»	»	»
Ի Պոլիս 1 ատասը տրմ. ֆիլոր. փարաս	—	—	—	—	—	354—356	31	օր	»	»
Պուքրէշ » » » »	211	210	—	211	—	208	31	»	»	»
Ցաւերատամ (Ոսկի ...	35½	35¾	36	37½	36½	38¾				
(ոսկեղ) (Ըրծաթի ...	29½	29¾	30	30½	31	32				